

Syllabus semináře
„Svobodný přístup k informacím“
5.10.2007

- totalita vs. demokracie – má neomezený vládce důvod a potřebu zpřístupňovat občanům informace? Proč by to měla dělat demokratická vláda?
- nástroje totalitní moci – cenzura, propaganda
- X nástroje demokratické – veřejná kontrola, přístup veřejnosti k infcím

= princip dobrovolného omezení moci a princip veřejné kontroly

- pokuste se sami vymyslet důvody omezení přístupu veřejnosti k informacím v lib. oblasti

- historický a mezinárodní kontext:

- svoboda slova (18. století) První dodatek Ústavy USA
- svobodný přístup k informacím (2. pol. 20. stol.) – Freedom of Information Act 1966, Electronic Freedom of Information Act (1996); zákony o SPI - Francie 1978, Kanada, Austrálie a Nový Zéland 1982, Holandsko 1991, Maďarsko 1992, Slovensko 2000
- Government in the Sunshine Act (USA 1976) – nejen výsledky a informace, ale i proces rozhodování vládních úřadů

- Všeobecná deklarace lidských práv (Valné shromáždění OSN 1948)

čl. 19 *Každý má právo na svobodu přesvědčení a projevu; toto právo nepřipouští, aby někdo trpěl újmu pro své přesvědčení a zahrnuje právo vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky jakýmkoli prostředky a bez ohledu na hranice*

- Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (č. 209/1992 Sb.)

čl. 10

1. *Každý má právo na svobodu projevu. Toto právo zahrnuje zastávat názory přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování státních orgánů a bez ohledu na hranice. Tento článek nebrání státům, aby vyžadovaly udělování povolení rozhlasovým, televizním nebo filmovým společností.*

2. *Výkon těchto svobod, protože zahrnuje i povinnosti a odpovědnost, může podléhat takovým formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím, které stanoví zákon a které jsou nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci.*

- Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (č. 120/1976 Sb.)

Čl. 19

1. Každý má právo zastávat názor bez překážky.
 2. Každý má právo na svobodu projevu; toto právo zahrnuje svobodu vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky všeho druhu, bez ohledu na hranice, ať ústně, písemně nebo tiskem, prostřednictvím umění nebo jakýmkoli jinými prostředky podle vlastní volby.
 3. Užívání práv uvedených v odst. 2 tohoto článku s sebou nese zvláštní povinnosti a odpovědnost. Může proto podléhat určitým omezením, avšak tato omezení budou pouze taková, jaká stanoví zákon a jež jsou nutná:
 - a) k respektování práv nebo pověsti jiných;
 - b) k ochraně národní bezpečnosti nebo veřejného pořádku nebo veřejného zdraví nebo morálky.
- v právním řádu ČR je pak základ položen v čl. 17 Listiny základních práv a svobod
1. Svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny
 2. Každý má právo vyjadřovat svoje názory slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem, jakož i svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu.
 3. Cenzura je nepřípustná.
 4. Svoboda projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti.
 5. Státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti. Podmínky a provedení stanoví zákon.

pozn.: Podle odst. 5 tedy žádný úředník nemůže tvrdit, že mu žádný zákon (právní předpis) neukládá povinnost poskytovat informace. Naopak musí najít zákonný důvod pro případné odepření poskytnutí infce.

- názory a odůvodnění k jednotlivým výše zmiňovaným důvodům pro omezení poskytování infcí

- další zdroje informací pro veřejnost – média
- jejich kontrola Radou pro rozhlasové a televizní vysílání – cenzura?
(názory k článku „Zaveďte cenzuru, doporučují radní České televizi“, HN 15.9.2006)

Doporučená literatura:

Kužílek, Žantovský – Svoboda informací (Svobodný přístup k informacím v právním řádu ČR), Linde, Praha 2002

Pro příští semináře:

pořídit si zákon č. 106/1999 Sb. v aktuálním znění, (a to např. pod č. 176/2006 Sb.,
nebo z elektronických zdrojů)

seznámit se se stránkami www.otevrete.cz

Miroslav Jurman, 5.10.2007

miroslav.jurman@nssoud.cz; m.jurman@mail.muni.cz